

2. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / [Е.С.Полат, М.Ю.Бухаркина, М.В.Моисеева, А.Е.Петров]; под ред. Е.С.Полат. — 2-е изд., стер. — М.: Издат. центр «Академия», 2005. — 272с.

3. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии : Активное обучение : учебное пособие / А. П. Панфилова. — М. : Издательский центр «Академия», 2009. — 192 с.

4. Ступина С. Б. Технологии интерактивного обучения в высшей школе: учебно-методическое пособие / С. Б. Ступина. — Саратов : Издательский центр «Наука», 2009. — 52 с.

5. Фурс М.В. Интерактивные формы обучения — средство повышения уровня профессиональной подготовки студентов / М.В.Фурс // Вестник высшей школы. — № 10. — Ноябрь. — 2011. — С.29—31.

УДК 37;091.3-057.87:811.111'271:004.

Палесіка І. В.,

старший викладач

кафедри іноземних мов факультету

міжнародної економіки і менеджменту

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПИСЬМА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

***Анотація.** У статті розглянуто способи формування писемних навичок учнів засобами інформаційно-комунікативних технологій. Проаналізовано досвід з питання, подано практичні поради щодо використання мультимедіа та засобів мережі Інтернет для вдосконалення та інтенсифікації навчання письма на різних етапах вивчення іноземної мови.*

***Ключові слова:** письмо, писемне мовлення, етапи вивчення іноземної мови, мультимедіа, Інтернет, програмне забезпечення, інформаційно-комунікативні технології.*

***Аннотація.** В статье рассмотрены способы формирования письменных навыков учащихся средствами информационно-коммуникативных технологий. В статье проанализирован опыт по этому вопросу, представлены практические советы по использованию мультимедиа и средств сети Интернет для совершенствования и интенсификации обучения письму на разных этапах изучения иностранного языка.*

Ключевые слова: письмо, письменная речь, этапы изучения иностранного языка, мультимедиа, Интернет, программное обеспечение, информационно-коммуникативные технологии.

Abstract. *The article deals with the means of developing students' writing skills by using information and communication technologies. The article gives the analyses of modern approaches in teaching writing and gives advice in the field of using ICT (multimedia, the Internet and educational software) for improving students' writing skills in different stages of foreign language learning.*

Key words: *writing, writing skills, communication, stages of learning foreign languages, multimedia, Internet, software, ICT.*

Результати здійсненого дослідження фахової та довідникової літератури свідчать, що проблема навчання письма є досить актуальною у сфері методики викладання іноземної мови, яка забезпечує студенту вміння в найбільш типових ситуаціях повсякденного спілкування за допомогою письма. У навчанні письма виділяються три етапи: оволодіння каліграфією; оволодіння орфографією із залученням матеріалу, опрацьованого усно; оволодіння писемним мовленням як засобом спілкування.

В останні роки роль письма в навчанні іноземної мови поступово підвищується, і письмо починають розглядати як резерв у підвищенні ефективності навчання іноземної мови. Не можна не враховувати і практичну значимість письмового мовного спілкування серед сучасних засобів комунікації, таких як електронна пошта, Інтернет і т.п. В останньому випадку письмо як вид мовного спілкування розвивається на основі тільки автентичного матеріалу. Усе частіше ставлять питання про застосування нових інформаційних технологій у середній школі. Це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми та методи викладання, новий підхід до навчання.

Аналіз досліджень показує, що ефективність навчання письма залежить від правильного вибору викладачем методів та прийомів навчання письма, від правильного підходу до комунікативних завдань. Метою цієї статті є висвітлення можливостей використання інформаційно-комунікативних технологій у навчанні письма на практиці при вивченні іноземної мови.

Змістова основа масової комп'ютеризації в освіті, безумовно, пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер являє собою ефективний засіб оптимізації умов розумової праці взагалі, у будь-якому його прояві. Для кожного з вищезазначених етапів характерні різні типи і види вправ. Так, на етапі формування орфографічних навичок використовуються вправи на ідентифікацію та диференціацію: звуко-літерний аналіз слова; групування слів з однакови-

ми звуками; групування слів на основні протиставлень; диференціація подібних, але не тотожних букв; списування за зразком; списування з різними завданнями (підкреслити букву, буквосполучення, слова з однією і тією самою орфограмою); групування слів із використанням схем; написання слів за заданими першими літерами.

Основною метою другого етапу, водночас з орфографічними навичками, є формування лексико-граматичної правильності письма. На цьому етапі найбільш поширеними визначають такі види вправ: вправи на запитання — відповіді з частковою зміною мовного матеріалу; на трансформацію мовного зразка; на підстановку; на розширення та скорочення; диктанти; диктанти із самоконтролем; пояснювальні диктанти; диктанти-переклади.

Мета третього етапу в навчанні письма й писемного мовлення — формування дій, що забезпечують виклад мовного матеріалу в письмовій формі навчання. Характерними видами вправ на цьому етапі можуть бути: відповіді на запитання, складання запитань до тексту; складання плану до прочитаного тексту; переказ за планом; складання листа другу за зразком; резюме до тексту; розповідь з придуманим початком (кінцем); переказ тексту; написання розгорнутого плану, тез для усного висловлювання.

Одним із основних завдань інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному закладі є допомога в організації роботи студентів за спеціально розробленими комп'ютерними навчальними програмами, які повинні відповідати сучасним вимогам та методиці викладання навчальних дисциплін. Використання ІКТ на занятті потребує від учителя досконалого вміння роботи із цим засобом: ознайомитися з програмою, інструкцією до роботи, продумати, на якому етапі доцільно використати той чи той елемент програми, усунути труднощі перед початком роботи (подати детальні інструкції щодо роботи з програмою), спостерігати за студентами під час роботи, надавати необхідну допомогу, стимулювати та заохочувати. Використання комп'ютерних програм у навчальному процесі дає змогу найбільш повно реалізувати принцип особистісно орієнтованого навчання. Індивідуалізація навчання здійснюється завдяки великому потенціалу комп'ютерних засобів щодо адаптації до потреб кожного студента. Стає можливо враховувати не лише вікові особливості та рівень підготовленості студентів, але й індивідуальні психологічні характеристики кожного студента.

Основною метою навчання орфографії є формування орфографічних умінь та навичок на основі ознайомлення із системою

загальноприйнятих способів передавання мови на письмі, розуміння необхідності практичного оволодіння правилами орфографії. ІКТ дозволяють формувати орфографічні навички з опорою на всі види орфографічної пам'яті. Написання звукових диктантів використовує слухову пам'ять для запам'ятовування фонем. Зорова пам'ять виявляється при виконанні так званих зорових диктантів, які передбачають написання орфограм з опорою на наочність (схеми, ілюстрації, приклади), яка завдяки ІКТ може бути кольоровою, анімаційною, супроводжуватися звуковими ефектами. Формування орфографічних умінь здійснюється шляхом використання різноманітних вправ, кількість яких є практично необмеженою в сучасних освітніх закладах. Вони також дозволяють правильно організувати роботу над помилками. Якщо під час роботи з комп'ютером студент робить помилку, то вона виділяється кольором або звуком, і на екран виводиться правило, згідно з яким можна виправити помилку. Нижче наведені дані про програмне забезпечення, яке можливо використовувати на трьох етапах у навчанні письма:

— оволодіння графікою/ орфографією із залученням матеріалу, опрацьованого усно; «Spelling Made Easy» — це програма для вивчення англійської мови, у якій студент має можливість у цікавій ігровій формі познайомитися із правилами орфографії англійської мови;

— VX Language acquisition. Програма складена для вивчення написання й вимови слів англійської мови. В основі програми лежить методика оцінювання. За кожне успішне виконання тієї або тієї вправи одержують певну кількість балів;

— засвоєння структурних моделей речень, властивих усній та письмовій формам спілкування, комбінування їх у мовленні; «Eng-Lang-Trainer» — навчальна програма з англійської мови;

— навчальна програма «English Grammar In Use» з граматики англійської мови, до складу якої входить 130 уроків, кожен з яких має своєю метою вивчення окремої теми граматики англійської мови, яка вказується в заголовку уроку. У кожному з уроків є 2 частини: теоретична, у якій на прикладах роз'яснюється тема уроку, і практична, яка призначена для контролю засвоєння теми;

— оволодіння писемним мовленням як засобом спілкування. SelfIn — програма для тренування усної і письмової англійської з багатократним повторенням матеріалу. Sentence Exerciser — набір тестів з граматики англійської мови. Різні вправи присвячені різним темам і правилам. В основному у вправі потрібно буде вибрати правильну відповідь з декількох варіантів, але не просто

клацнути мишкою, а написати відповідь, а, як відомо, при написанні слова запам'ятовуються набагато краще.

Хотілося б звернути увагу на те, що при вивченні англійської мови можна використовувати і звичайні текстові редактори (word processors), які використовуються в будь-якому комп'ютері. Сьогодні текстові редактори можуть вводити тексти й оформлювати їх різноманітними шрифтами, зокрема в кирилиці та латиниці, створювати таблиці, коментарі, предметні покажчики, підготувувати і вставляти в текст малюнки, графіку, таблиці, здійснювати контроль за грамотністю написання, у деяких випадках пропонувати синоніми та ін. Текстовий і тренувальний матеріал у вигляді різноманітних вправ та завдань, створений у текстовому файлі, певною мірою служить аналогом робочого зошита для учня. За допомогою цього електронного зошита студент легко виконує письмові вправи і завдання. Текстовий редактор у цілях навчання використовується викладачем у двох основних напрямках: як інструмент для створення різного роду тренувальних вправ; як інструмент для стимулювання діяльності студентів, спрямованої на створення текстів англійською мовою.

З текстами, які входять у файл комп'ютера, можна виконати такі письмові завдання: реконструкція тексту (відновлення пропущених слів, словосполучень, фрагментів тексту, цілих текстів та ін.); комбінування різноманітних фрагментів тексту або кількох текстів з метою створення нового або нових текстів; заміна, пошук і виділення конструкцій, речень за певними параметрами (синонімами, антонімами та ін.).

Неможливо недооцінити можливості мультимедіа в навчанні письма. Мультимедіа — це сукупність комп'ютерних технологій, у якій одночасно використовується кілька інформаційних середовищ: графіка, текст, відео. У своїй практичній роботі ми найчастіше використовували презентації, створені за допомогою програми Power Point. Це були різні типи презентацій: 1) комп'ютерні діафільми з використанням елементів анімації; 2) презентації для повторювально-узагальнювальних занять; 3) класичні комп'ютерні презентації.

Використання комп'ютерних презентацій можливе на будь-якому етапі навчання письма. Так, для формування орфографічних навичок використовуються різноманітні презентації з поясненнями, прикладами та можливістю тренування орфографічних правил, шаблони спелінгових ігр. На більш просунутих етапах використовують презентації для пояснення, демонстрації чи тренування формування речень, абзаців, різноманітних письмових

робіт. У додатку до доповіді надано приклади презентації, які можна використовувати в навчанні письма на середньому етапі.

Сьогодні поступово в наших ВНЗ з'являються сучасні технічні засоби навчання, зокрема Smart-дошки. Перед викладачами постає питання з'ясувати їхні переваги, які проблеми можна розв'язати за допомогою цього навчального засобу, як використати його раціонально, щоб покращити навчання в школі. Smart-дошка — це зручний сенсорний екран, під'єднаний до комп'ютера. Найбільша кількість навчальних програм Smart-дошки призначена для вивчення англійської мови. «Колекція» містить як граматичні конструкції, так і відеофайли з вправами на знання граматики англійської мови. З готових малюнків «Колекції» можна формувати потрібні викладачеві тематичні картинки. Програмне забезпечення Smart-дошки дозволяє дуже легко і швидко створювати динамічні різнокольорові слова, які вільно рухаються по екрану та стають на потрібне місце. Найбільш цікавими є використання «схованок», тобто закриття правильних відповідей різними фігурами, які пересуваються, або закриття одного зображення іншим. «Схованки» підказують правильну відповідь або перевіряють правильність виконання вправ. Динамічні зображення легко пересуваються по поверхні дошки і дозволяють швидко виконати вправи на закріплення та зберегти час заняття. Інтерактивна дошка дає можливість навчання каліграфії за допомогою оптичного пера, вироблення продуктивних лексичних та граматичних навичок писемного мовлення, формування орфографічних навичок, контролю за рівнем сформованості орфографічних навичок за допомогою систем виявлення орфографічних помилок. Найбільш ефективними є завдання «Заповнення пропусків», «Відтворення деформованого тексту», «Текст з пропусками». Дуже корисною є функція «Завіса», яка дозволяє швидко й ефективно організувати контроль, та «Прозорість», завдяки якій можна висвічувати потрібні варіанти. Для написання листів та інших видів письмових робіт можливе використання функцій «З'єднай речення», «Сортування речень», «Сортування заміток (абзаців)».

Беззаперечним лідером з можливостей використання для формування навичок письма є Інтернет. Як інформаційна система Інтернет пропонує своїм користувачам безліч інформації й ресурсів. Базовий комплект послуг може включати електронну пошту (e-mail), телеконференції (usenet), відеоконференції, можливість публікації власної інформації, створення сайтів (Web-site), домашніх сторінок (homepage) і розміщення на Web-сервері, доступ

до інформаційних ресурсів аудіо, відео та текстового характеру, довідникові каталоги (Yahoo, InfoSeek/UltraSmart, LookSmart, Galaxy), пошукові системи (Alta Vista, Hot Bob, Google, Open Text, WebCrawler, Excite), розмови в мережі (Chat).

З метою вивчення іноземних мов може використовуватися як вільне спілкування в Інтернеті, так і спеціально організоване спілкування в режимі електронної пошти, електронної конференції та дошки об'яв. Найбільш широко використовується організоване спілкування за допомогою телекомунікаційних мереж: листування між окремими студентами, обмін інформацією між навчальними закладами різних міст, країн. У цьому випадку викладач відіграє роль організатора роботи, який допомагає спланувати листування, написати лист чи скласти колективну відповідь. Спілкування у віртуальній реальності здійснюється за допомогою електронної пошти, яка для оволодіння міжкультурною компетенцією може використовуватися для встановлення дружнього листування та створення спільних навчальних проєктів. Студенти не просто діляться інформацією з партнерами з різних кінців земної кулі, а спільно працюють над будь-яким проєктом: вибирається тема, розробляються методи дослідження, створюється свій стенд, куди розміщують отримані результати. Тему проєкту можна вибрати з уже запропонованих кимось на лист-сервері або помістити туди свою і чекати відповідних контактів. Отже, використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна, інтегруючи їх у навчальний процес, більш ефективно вирішувати цілий ряд дидактичних завдань на занятті з англійської мови, удосконалювати вміння писемного мовлення, індивідуально або письмово складаючи відповіді партнерам, беручи участь у підготовці рефератів, творів, інших епістолярних продуктів спільної діяльності партнерів.

Існує два види проєктів, планування, проведення і результати яких відрізняються один від одного: WWW-проєкти і E-mail-проєкти. WWW-проєкти розраховані на те, що студенти отримують завдання, для виконання якого їм необхідно знайти інформацію в Інтернеті і представити потім результати свого пошуку. Звичай, E-mail-проєкти проводяться за участю двох чи декількох груп студентів із різних країн, для яких мова, яка використовується, є іноземною, а не рідною. Перевагою E-mail-проєктів є те, що комунікація іноземною мовою відбувається з реальними партнерами. Студентам важливо, що тексти створюються не для викладача з метою продемонструвати свої знання та отримати оцінку, а для партнерів-однолітків з метою передавання цікавої

інформації чи обговорення актуальної проблеми. Це сприяє розширенню мовної компетенції студентів і підвищенню мотивації вивчення іноземної мови.

Крім зазначених способів, звичайно, можливе використання онлайн-ігор для навчання спелінгу, онлайн-диктантів, довідників для написання творів та інших письмових робіт.

На сьогодні існує багато думок про те, використовувати комп'ютер у навчанні іноземної мови або не використовувати. Одні вважають, що комп'ютер може замінити викладача, інші — комп'ютер не здатний подати матеріал так, як це робить вчитель. Практика показує — комп'ютер повинен служити як допоміжний засіб, як будь-який інший технічний засіб навчання чи підручник. Викладач може застосовувати комп'ютер для оптимізації навчання, підвищення ефективності та об'єктивності навчального процесу при значній економії часу, для організації колективної роботи і для роботи з навчальними матеріалами. Як засіб технічної підтримки діяльності викладача комп'ютер відкриває широкі перспективи у вдосконаленні організації навчання, більше того, деякі організаційні форми навчального процесу не можуть бути реалізовані без застосування комп'ютера, наприклад, колективна творча робота над спільним проектом.

Не можна заперечувати той факт, що інформаційні комп'ютерні технології є важливими в навчанні письма іноземною мовою. Практика показує, що вони мають багато переваг над традиційними методами навчання. Серед них — індивідуалізація навчання та інтенсифікація самостійної роботи студентів, підвищення їх пізнавальної активності та мотивації.

Література

1. Азимов Є.Г. Матеріали Інтернету на уроках англійської мови / Є.Г.Азимов. // Іноземні мови в школі. — 2001. — № 1. — С. 25—27.
2. Алтуфьева А.А. Деякі основні проблеми створення загальної мови спілкування в системі Інтернет / А.А. Алтуфьева. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/altufjeva.html>. — Назва з екрана.
3. Вільямс Р. Комп'ютер у школі / Р.Вільямс, К.Маклі — К.: Вища школа, 2005. — 267 с.
4. Владимірова Л.П. Нові інформаційні технології в навчанні іноземним мовам / Л.П. Владимірова. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://virtlab.ioso.ru/method.htm>

5. Гаврилов Б.В. Плюси і мінуси комп'ютеризованого навчання іноземним мовам / Б.В. Гаврилов. [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://linguact.hyperlink.ru/articles/gavrilov.html>. — Назва з екрана.

6. Еремін Ю.В. Методичні аспекти використання комп'ютерної техніки в навчанні іноземній мові / Ю.В. Еремін. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/eremin.html>

7. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке / И.А. Зимняя — М.: Просвещение, 1978. — 245 с.

8. Калашник Д.М. Мультимедійні довідкові комплекти в підготовці перекладача / Д.М. Калашник [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/kalashnik.html>

9. Карамишева І.В. Інтернет як засіб навчання іншомовної письмової мови / І.В. Карамишева [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/karamysheva.html>

10. Каспін І.В. Нові технології в навчанні іноземним мовам / І.В.Каспін, М.М. Сегаль [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/kaspinandsegal.html>

УДК 37.018.43

Pishvanova V.,

PhD, Associate Professor of Human Resources Management and Marketing Department at Kyiv National Economic University,

Malinko E.,

Lecturer of Human Resources Management and Marketing Department at Kyiv National Economic University,

Tsyganok Z.,

Lecturer of Human Resources Management and Marketing Department at Kyiv National Economic University

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF DISTANCE LEARNING

Анотація. У статті проаналізована проблема дистанційної освіти. Незважаючи на зростання можливостей дистанційного навчання, а також прагнення використовувати ці можливості, галузь дистанційного навчання залишається недостатньо дослідженою.

Ключові слова: дистанційна освіта, електронне навчання, вивчення мови, типи викладання, переваги, недоліки.

Аннотация. В статье рассматривается проблема дистанционного образования. Несмотря на растущие возможности дистанционного обучения, а